

СИЛАБУС
освітньої компоненти
«Майстерність медіатора»
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма: «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація».

Сертифікатна програма: «Соціальна медіація».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Тургенева Анастасія Олександрівна, к. пед. н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/turgeneva/
Контактний телефон	
E-mail викладача	turgeneva.an@gmail.com
Графік консультацій	Вівторок: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	5/150	14	16	120	екзамен

Семестр: III семестр.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: медіація, медіатор, переговори, конфлікт, професійна компетентність, активне слухання, інтереси сторін, етична культура.

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти професійної майстерності медіатора, що передбачає розвиток комунікативних і переговорних умінь, а також здатності до етичної взаємодії зі сторонами конфлікту з метою досягнення взаємовигідних рішень.

Предмет курсу: особливості професійної діяльності медіатора та технології здійснення медіаційної взаємодії.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

К-2 Здатність самостійно визначати методику проведення медіації за умови дотримання вимог міжнародного та державного законодавства про медіацію, правил проведення медіації та етики медіатора.

К-3 Навички протидії дискримінації за статевими, віковими, етнічними, культурними ознаками, віросповіданням, ознаками відсутності/ наявності інвалідності тощо.

К-8 Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати дослідження конфліктів з елементами наукової новизни та практичної значущості.

Результати навчання:

ПРН-2 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми державного та міжнародного законодавства, етичні принципи галузі та загальнолюдські цінності.

ПРН-3 Усвідомлювати соціальні передумови толерантного ставлення до особистості, нетерпимості та псевдотолерантності у соціумі, вживати ефективних заходів щодо протидії дискримінації.

ПРН-8 Здійснювати розробку програм соціального супроводу професійної діяльності, розробляти інноваційні техніки та прийоми медіаційних практик для переговорних процесів.

Зміст курсу:

Тема 1. Професійна діяльність медіатора: теоретичні засади та компетентнісний підхід.

Професія медіатора в сучасному світі: соціальне значення та тенденції розвитку. Компетентнісний підхід у діяльності медіатора: когнітивні, комунікативні, емоційні компетентності. Soft skills як складова професійної майстерності медіатора. Професійна ідентичність медіатора: зміст та особливості формування. Шляхи розвитку професійної компетентності медіатора: освіта, практика, саморефлексія, супервізія. Професійні ризики діяльності медіатора: види, причини та профілактика.

Тема 2. Комунікативна компетентність медіатора як чинник ефективності медіаційного процесу.

Роль комунікації у процесі медіації. Вербальні та невербальні засоби комунікації медіатора. Типи запитань у медіації: характеристика та особливості застосування. Техніки активного слухання: перефразування, уточнення, резюмування, емоційне віддзеркалення. Типові бар'єри комунікації у медіації та шляхи їх подолання. Формування довіри та партнерської взаємодії у спілкуванні медіатора зі сторонами. Типові комунікативні помилки медіатора та способи їх уникнення. Стратегії управління комунікативною взаємодією у медіаційному процесі.

Тема 3. Концепція взаємовигідних рішень у сучасній медіаційній практиці.

Поняття та критерії взаємовигідної домовленості (придатність, реалізованість, справедливість, добровільність). Підхід «win-win»: принципи, умови застосування, обмеження. Позиції та інтереси сторін конфлікту: співвідношення та відмінності. Алгоритм переходу від позицій до інтересів. Інструменти пошуку рішень: мозковий штурм, варіативне пропонування, «збільшення пирога», пакетні пропозиції. Критерії оцінювання альтернативних варіантів рішень. Альтернативи досягнення угоди (BATNA, WATNA) у медіації. Типові помилки у процесі пошуку взаємовигідних домовленостей. Креативні підходи до пошуку рішень у медіації.

Тема 4. Етична культура медіатора у процесі взаємодії зі сторонами конфлікту.

Етична культура медіатора: сутність та значення у професійній діяльності. Етичні принципи у взаємодії медіатора зі сторонами конфлікту та особливості їх реалізації (добровільність, нейтральність, конфіденційність). Професійні цінності медіатора як основа взаємодії зі сторонами. Баланс емпатії та нейтральності у діяльності медіатора. Етичні дилеми у процесі взаємодії зі сторонами та підходи до їх вирішення. Межі професійної ролі та відповідальність медіатора у взаємодії. Саморефлексія як інструмент розвитку етичної культури медіатора.

Тема 5. Медіаційна сесія: практикум.

Медіаційна сесія як форма професійної діяльності медіатора. Ролі учасників медіації: медіатор, сторони конфлікту. Моделювання медіаційної взаємодії у типових конфліктних ситуаціях. Відпрацювання дій медіатора у процесі медіаційної взаємодії. Застосування технік активного слухання у практиці медіації. Використання підходу «win-win» у процесі пошуку рішень. Робота зі складними комунікативними ситуаціями у медіації. Відпрацювання різних сценаріїв медіаційної взаємодії (сімейних, трудових, освітніх). Рольова гра як метод відпрацювання медіаційної сесії. Надання та отримання зворотного зв'язку за результатами медіаційної взаємодії. Аналіз типових помилок у діяльності медіатора. Рефлексія власної діяльності у процесі медіації.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари, бесіда); наочні (ілюстрування, опорний мультимедіа-конспект, навчальні фільми); практичні (вправи, моделювання ситуацій, інтерв'ю); методи стимулювання інтересу до навчання (навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо)); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс складається з лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи.

Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності та неправомірного використання технологій штучного інтелекту (ШІ) не толеруються; підтримка створення освітньо-наукового середовища, побудованого на прозорості, доброчесності та високих стандартах наукової етики.

Інструменти штучного інтелекту, такі як ChatGPT, Grammarly, Claude, Gemini та інші подібні платформи, можуть бути використані здобувачами освіти для підтримки самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Це включає написання чернеток, перевірку граматики, генерацію ідей або обробку даних тощо. Використання має бути етичним і усвідомленим та не замінює особистий аналіз і висновки здобувача.

Суттєве використання ШІ підлягає обов'язковому розкриттю у письмовій/проектній роботі відповідно до політик БДПУ (Політика БДПУ щодо ШІ в дослідженнях; Рекомендації GAIDeT; Положення про використання ШІ в освітньому процесі). Розкриття подається у вигляді декларації в тексті роботи. Недекларування вважається порушенням академічної доброчесності. Розміщення декларації здійснюється перед «Списком використаних джерел» або наприкінці роботи, якщо список джерел не передбачено.

У декларації стисло зазначаються: (1) інструмент(и), версія(ї) та дати використання; (2) делеговані завдання за таксономією GAIDeT і рівень людського нагляду; (3) підтвердження повної відповідальності автора(ів) за зміст і те, що ШІ не є (співавтором); (4) дотримання етики та безпеки даних (не передавати персональні/чутливі дані; результати ШІ перевіряти критично).

Як згенерувати декларацію (коротка інструкція):

1. Перейдіть до GAIDeT Declaration Generator:

UA <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html>

GB <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/>

2. Вкажіть ПІБ автора(ів).

3. Оберіть інструмент(и) ШІ, зазначте версію(ї) та дати використання.

4. Позначте делеговані завдання зі списку таксономії GAIDeT та, за потреби, додайте короткий коментар.

5. Натисніть «Згенерувати» і вставте сформований текст у розділ «Декларація використання генеративного ШІ (GAIDeT)» вашої роботи (або на останній слайд презентації під час захисту).

Приклад тексту декларації. *Автори декларують використання генеративного ШІ в процесі дослідження та написання. Згідно з таксономією GAIDeT (2025), такі завдання були делеговані інструментам GAI під повним людським наглядом: [перелік того, що делегувалось ШІ]. Використаний інструмент GAI: [назва програми ШІ, яка використовувалась]. Відповідальність за остаточний варіант рукопису повністю лежить на авторах. Інструменти GAI не вказані як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати. Декларацію подав(ла): [прізвище та ім'я].*

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

За умови оповіщення про повітряну тривогу, здобувач має право вийти з пари за попередженням викладача. Пропущену пару необхідно опрацювати асинхронно.

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що

здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (ноутбук, мультимедійне обладнання); програмне (Microsoft Office (Power Point, Word), Zoom, Moodle, репозитарій); наочність (мультимедійні презентації, навчальні фільми).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль					Екзамен	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	50	100
50	50	50	50	50		

Система нарахування рейтингових балів для здобувачів вищої освіти (поточний контроль)

Теми навчального курсу	Види робіт			Підсумкові бали (max 25 балів)
	Семінарське заняття	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Тема 1	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	15	30	50
Тема 2	Виступ – 5/5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2/2	10	30	50
Тема 3	Виступ – 5/5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2/2	10	30	50
Тема 4	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	15	30	50
Тема 5	Виступ – 5/5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2/2	10	30	50

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо.

Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання (не пізніше ніж за тиждень після проведення семінарського заняття), систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється в усній формі (відповіді на перелік запропонованих питань). Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
50 балів – екзамен.

Шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

1. Гаврилук Р. О., Пацурківський П. С. Медіація як цінність: монографія. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 466 с.
2. Жидко М. Є., Гулий Ю. І, Літвінова В. Я, Кочарян І. О. Соціальна психологія медіації і альтернативного вирішення конфліктів: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2015. 108 с.
3. Калаур С. Медіаційна компетентність як обов'язкова складова професіоналізму майбутніх соціальних працівників. *Соціальна робота: виклики сьогодення* : збірник наукових праць за матеріалами XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль 25–26 квітня 2024 року). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С. 32-37.
4. Кодекс етики медіатора. Український центр медіації : веб-сайт URL: <https://ukrmediation.com.ua/ua/pro-tsentr/kodeks-etyky-mediatora/2-kodeks-etyky-mediatora>
5. Коляда Н. М., Дубосару О. С., Коляда Т. В. Медіація в системі соціальної роботи: психологічний вимір. *Соціальна робота і сучасність*. 2025. № 1. С. 41–52.
6. Лях Т. Л., Спіріна Т. П. Медіація в соціальній роботі: теоретичні засади та практичні можливості. *Соціальна робота та освіта*. 2015. № 2. С. 32–41.
7. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 276 с.
8. Медіаційні навички : навчальний посібник для працівників закладів соціальної сфери та сфери охорони здоров'я / Сергєєва Аліна, СавченкоВіктор, Нескородева Інна та ін. Харків : Друкарня Мадрид, 2022. 192 с.
9. Основні засади навчання базовим навичкам медіатора / За заг. ред. К. Б. Наровської. К. : Видавець В. Захаренко, 2019. 32 с.
10. Практика медіації : словник-довідник / уклад. : С. О. Гарькавець, Л. П. Волченко. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2019. 128 с.
11. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
12. Стецюк Ю.О. Психологічні орієнтири медіаційної компетентності соціального працівника. *Наукові перспективи. Серія «Психологія»*. 2025. № 11(65). С. 2875-2888.
13. Стецюк Ю. О. Вплив емоційного інтелекту на розвиток медіаційної компетентності майбутніх соціальних працівників. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2025. С. 13-14.
14. Шмаленко Ю. І. Психологічні та комунікативні аспекти медіаційної діяльності. *Ментальне здоров'я*. 2025. №. 4. С. 241-245.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <https://library.bdpu.org.ua/>
2. Сайт БДПУ <https://bdpu.org.ua/>
3. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ <https://edu.bdpu.org/login/index.php>